

STAVANGEREN

Nr 1. September 1991

1. Årgang

Innhold:

Aktivitetsprogram

Lederens spalte

Fra redaksjonen

"Stavangeren"

Medlemsblad for Byhistorisk Forening, Stavanger.

Adresser:

Erling Sømme (leder)

Postboks 351

4001 Stavanger

Bjørn Aarre (Red)

Bretlandsgt. 54

4009 Stavanger

Tlf. 53 04 08

etter kl 16.00

Jan C. W. Ivarson
(kass)

Postboks 703

4001 Stavanger

Fra redaksjonen:

Kjære medlem

Byhistorisk Forening har den glede å presentere det første nummeret av "Stavangeren". Vi starter med et prøvenummer hvor vi håper på respons fra den enkelte, enten det nå blir ris eller ros. "Stavangeren" skal være et medlemsblad for og av våre medlemmer, derfor ser vi det som viktig at konstruktiv vurdering fra våre medlemmer om hvordan bladet skal se ut, er til stor hjelp for redaksjonen. Vi kommer til å ha faste spalter, men også innlegg fra medlemmene. Vårt første medlemsblad er fattig på sider, men vi øker heller sideantall og forbedrer lay-out når økonomien tilsier det.

Mange av våre medlemmer sitter inne med stor viten om byen og menneskene som har levd her, og vi håper at så mange som mulig vil være med å gi bidrag i form av artikler og innlegg. De av dere som ikke har "skriveklø", kan kontakte redaksjonen for å få nødvendig hjelp.

I samarbeid med Stavanger Bokens Venner vil vi lage en oversikt av hvilke bøker, tidskrifter o.s.v., som omhandler Stavangers historie. Dette er et krevende arbeid, så vi forventer tålmodighet. Men vi kan meddele at vi allerede har tilgang av opplysninger om det meste.

Redaksjonen består av Jan C.W. Ivarson, John Gunnar Johnsen, Egil Henriksen og Bjørn Aarre, men vi er interessert i å komme i kontakt med medlemmer som har interesse og lyst til å hjelpe oss.

Årets aktivitetsprogram:

Her skal vi gi en liten orientering om de aktivitetene foreningen gjennomførte før sommerferien, og de planene styret har frem til nyttår.

Vårprogrammet

Foreningens første medlemstilbud var en "Kjenn din by" tur til *Stavanger Domkirke*, søndag 24 april, med tidligere førstekon-servator Jan Hendrich Lexow som guide. Over 100 byhistorisk-interesserte borgere møtte frem til arrangementet. Tross støy fra både trafikk og musikkorps, ble det en spennende historietur i og omkring den bygningen som i så mange sammenhenger representerer "starten" på Stavanger by. Kaffe og hyggelig samvær i Domkirkekrypten avsluttet dette arrangementet.

Søndag 9 juni fulgte en ny "Kjenn din by" tur til *Straen*. Einar Heden var den naturlige omviser. Ca. 85 fremmøtte fikk vite mye om området historie, og de menneskene som har levd her. Vi ble også invitert til å se den kjente bygningen Blidensol innvendig, og ble vist rundt av eierne. Mange takk til Oddbjørg og Christen Minos.

Høstprogrammet

Høstsesongens første arrangement har alt blitt avvirket. Dette

skjedde søndag 8 september da Fortidsminneforeningen og Byhistorisk Forening i felleskap inviterte sine medlemmer til de restaurerte sjøhus på Engøyholmen. Andre deltakere i arrangementet var Rygja Kystlag og Stavanger Sjøfartsmuseum. Tema for var "*Sjøhus i Stavanger*".

Fra Engøy ble vi fraktet med den gamle livredningsbåten "Nystrom" over til Engøyholmen. Her var det lagt opp natursti for barna med en rekke oppgaver med tilknytning til sjø og skip. De voksne kunne delta i omvisning i sjøhusene og beskue "Anna af Sand" og andre fartøyer, bl.a. Svalbardfareren "Audhild".

Så over til planene for høstens aktiviteter. Foreningens arrangementskomite har foreløpig ført opp følgende datoer.

● Søndag 29 september kl. 16

"Kjenn din by tur" til *Brølevatnet og Kongsgård*. Lektor Asbjørn Simonsen vil gi en spennende orientering om vannet og byens landskapsmessige utforming og utvikling fra de første menneskene bosatte seg i områ-

det og frem mot vår tid. Dette vet man ganske mye om takket være de pollenanalytiske undersøkelser som Simonsen foretok i Breiavatnet.

Møtet vil bli avsluttet med en orientering om Kongsgård.

- Søndag 13 oktober kl. 12

"Kjenn din by" tur til *Staganområdet*. Egil Henriksen, styremedlem i Byhistorisk Forening og arkivar ved Byarkivet, leder denne omvisningen.

- Tirsdag 12 november kl. 18.

Medlemsmøte på Hermetikkmuseet. Av innholdet på møtet kan bl.a. nevnes et lysbilledkåseri om

østre bydel ved Egil Henriksen. Dette møte blir det første hvor medlemmene har mulighet til å bli kjent med hverandre. I den anledning vil vi dele ut et ark, hvor vi ber den enkelte føre opp sine særinteresser m.h.t. Stavangers historie. Vi har fått spørsmål om dette fordi det er flere som ønsker å komme i kontakt med andre som har samme interesse.

- Tirsdag 10 desember kl. 18

Julemøte på Hermetikkmuseet.

Det blir kåseri av Gunnar A. Skadberg. Gunnar A. Skadberg er en av de mest produktive lokalhistoriske forfattere vi har i Stavanger idag. I tillegg er han en av foregangsmennene for lokalhistorisk formidling i Stavangerkolene.

Til foreningens medlemmer

Det er med glede, og ikke liten stolthet at vi her presenterer det første nummer av "Stavangeren", vårt medlemsblad. Vi starter med et "prøvenummer", og vil senere i høst, når redaksjonen kommer ordentlig igang, arbeide med å bygge opp vårt foreningsblad som både skal bli et viktig kontakttorg for Byhistorisk Forenings medlemmer, såvel som en formidler av Stavanger by's fortid til alle som har interesse.

Både det vi vet, men like viktig -også utforskningen og ny viten om byens ukjente gåter gjennom tidene, håper vi kan presenteres i spaltene i "Stavangeren". Vi kommer til å spenne buen høyt og gjøre vårt beste for å gi medlemstidskriftet et kvalitetsstempel.

Byhistorisk Forening ble stiftet fordi det i Stavanger ikke tidligere var en interesseforening som i sine vedtekter har byens historie som sitt ene-arbeidsområde. Vi som tok initiativet, savnet en slik forening. Vi ønsket en parallell til Trondhelms Historiske Forening som ble stiftet i 1897, og den enda eldre byhistoriske foreningen i Bergen. Samtidig har vi signalisert at vi også ønsker et samarbeid med de utmerkede institusjoner og foreninger med sete i Stavanger, som arbeider med fortidsvern og lokalhistorie i fylkessammenheng.

Byhistorisk Forening ble stiftet i april 1991. Hva har skjedd siden da? Styret har hatt sine første møter. To "Kjenn din By" arrangementer er avviklet. Begge tror vi var vellykkede. Mange vil vite mer om både Stavanger Domkirke og Gamle Stavanger. Takk igjen til våre medlemmer Jan Hendrich Lexow og Einar Heden som formidlet mye interessant Stavanger historie til et lydhørt publikum to søndagsettermiddager i mai og juni!

Før ferien hadde styret i store trekk klar aktivitetsplaner for høstsesongen. "Kjenn din By"-turene vil fortsette. Både i byens sentrumsområde og i de forskjellige bydelene i Stavanger. Alle våre bydeler har sin egen interessante historie som vi håper foreningens medlemmer vil vite mer om.

I de forskjellige bydelene vet vi også at det er mange dyktige lokalhistorikere som gjerne vil dele sin viten med våre medlemmer.

Medlemsmøtene vil vi også komme igang med til høsten. Her vil foredrag og diskusjoner om byens historie få en sentral plass. I tillegg håper vi at du kan bli bedre kjent med andre medlemmer i foreningen og kanskje også engasjeres med spesielle oppgaver.

Byhistorisk Forening må ha en logo. Et symbol som identifiserer foreningen. Og helst et merke som er lett gjenkjennelig for en gammel by. Styret prøvde først å få godkjent det originale byvåpenseglet fra 1591, som avtrykk i rød lakk som sitt merke. Det er i år nøyaktig 400 år siden dette stampelet først ble brukt. Men en slik bruk av byvåpenet krever kommunal tillatelse, og den ga administrasjonsutvalget oss ikke. Nå er et nytt foreningsmerke utkast under utarbeidelse. Senere i høst håper vi at dette kan "pryde" foreningens trykksaker og annonser og gjøre den mer gjenkjennelig enn nå.

I tillegg ønsker vi et eget foreningslokale for våre møter. Et sted som også kan brukes på kveldstid for de av oss som har "skrivekåbe", eller som ønsker å treffe medlemmer til utveksling av erfaring og viten om vår bys historie. Vi arbeider med å finne et sted, men forventer ikke avklaring før årskiftet.

Tilslutt en personlig hilsen til deg som har satsset kr.100,- på en ny, og inntil april ukjent forening. Takk for tilliten.

Erling K. Sømme

Leder